

1. Wprowadzenie do COP30

COP30 to 30. Konferencja Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC).

COP30 w Belém, Brazylia

Główne założenia i cele

- Nowe krajowe zobowiązania klimatyczne (NDC 2.0)
- Finansowanie klimatyczne
- Odejście od paliw kopalnych
- Ochrona lasów tropikalnych i bioróżnorodności
- Włączenie ludności rdzennej i społeczności lokalnych

Dlaczego Amazonia?

- Symbolika ekologiczna
- Sprawiedliwość klimatyczna
- Zrównoważony rozwój i transformacja gospodarcza

Uczestnicy

- Przywódcy państw
- Naukowcy

Odbędzie się w dniach 10–21 listopada 2025 r. w Belém, stolicy brazylijskiego stanu Pará, w sercu Amazonii.

Jest to jedno z najważniejszych globalnych wydarzeń środowiskowych dekady — zarówno ze względu na tematykę (aktualizacja zobowiązań klimatycznych), jak i symboliczne miejsce (Amazonia jako „zielone płuca planety”).

2. Cele i główne założenia COP30

2.1. Kluczowe cele

1. Nowe krajowe zobowiązania klimatyczne (NDC 2.0)

Państwa mają przedstawić ambitniejsze plany redukcji emisji gazów cieplarnianych, zgodne z celem utrzymania globalnego ocieplenia poniżej 1,5 °C.

2. Finansowanie klimatyczne

Realizacja tzw. *Baku–Belém Roadmap* – planu zwiększenia globalnego finansowania działań

klimatycznych do 1,3 biliona USD rocznie do 2035 r.

Finansowanie ma wspierać transformację energetyczną, adaptację oraz ochronę przyrody w krajach rozwijających się.

3. Odejście od paliw kopalnych

Dążenie do globalnego porozumienia w sprawie ograniczenia i docelowo zakończenia produkcji oraz subsydiowania ropy, węgla i gazu.

4. Ochrona lasów tropikalnych i bioróżnorodności

Uruchomienie funduszu Tropical Forests Forever Facility (TFFF) – międzynarodowego mechanizmu wspierającego finansowo ochronę lasów tropikalnych.

5. Włączenie ludności rdzennej i społeczności lokalnych

Zapewnienie realnego udziału ludności tubylczej w procesach decyzyjnych, finansowaniu projektów i kontroli nad ochroną terytoriów.

3. Dlaczego COP30 w Amazonii

3.1. Symbolika ekologiczna

Amazonia to największy las tropikalny świata, pochłaniający miliardy ton CO₂ rocznie. Utrata jego funkcji mogłaby przyspieszyć globalne ocieplenie o 0,3–0,5°C.

Belém, położone u ujścia Amazonki, symbolizuje połączenie przyrody, nauki i kultury — to świadomy wybór ONZ jako „serce planety”.

3.2. Sprawiedliwość klimatyczna

Konferencja w Amazonii podkreśla potrzebę równowagi między odpowiedzialnością krajów uprzemysłowionych (które emitują najwięcej) a prawem Globalnego Południa do rozwoju i ochrony środowiska.

3.3. Zrównoważony rozwój i transformacja gospodarcza

Rząd Brazylii dąży do przekształcenia Amazonii w centrum bioekonomii – opartej na odnawialnych zasobach i wiedzy tradycyjnej. COP30 ma przyciągnąć inwestycje w zielone technologie i naukę.

4. Przesłania przywódców i głosy kluczowe

a) Guterres i apel moralny

- Sekretarz Generalny ONZ António Guterres w otwarciu COP30 przestrzegął, że brak dotrzymania celu 1,5 °C to „moralna porażka i śmiertelna niedbałość”.
- Zwrócił uwagę na ryzyko przekroczenia krytycznych punktów zwrotnych w ekosystemach, co może prowadzić do ogromnych przesiedleń ludności i zagrożeń dla bezpieczeństwa.
- Podkreślił potrzebę „paradygmatycznej zmiany” – nie wystarczy deklarować, trzeba działać.

b) Współpraca i multilateralizm

- Simon Stiell, sekretarz wykonawczy UNFCCC, wezwał uczestników do wspólnej walki z kryzysem klimatycznym: „nie walczcie między sobą, walczcie razem z kryzysem”.
- Prezes COP30, André Corrêa do Lago, mówił o roli nauki, edukacji i kultury jako filarów współpracy oraz o multipotoku międzynarodowej współpracy, analogii do wielu dopływów Amazonki.
- Z perspektywy unijnej: Rada UE przyjęła stanowisko, w którym domaga się „jasnej drogi” utrzymania celu 1,5 °C, ale też zwiększenia finansowania klimatycznego i wsparcia transformacji energetycznej.

c) Brazylia i rola Amazonii

- Prezydent Brazylii Luiz Inácio Lula da Silva podkreślił konieczność redukcji wylesiania i uznania praw ludności rdzennej.

- Lula nazwał to COP „prawdy” („COP of Truth”), krytykując dezinformację klimatyczną i negacjonizm.
 - W planach jest m.in. Fundusz „Tropical Forests Forever” (TFFF) – mechanizm finansowy, który ma zwiększyć wartość zachowywania lasów stojących vs ich wycinania.
-

5. Główne napięcia i wyzwania

a) Finanse klimatyczne

- Le Monde zauważa, że od samego początku COP30 pojawia się napięcie: państwa biedniejsze domagają się konkretnego finansowania, a nie tylko nowych deklaracji.
- Choć na COP29 zobowiązano się do mobilizacji 1,3 bln USD rocznie do 2035 na finansowanie klimatyczne, wiele państw południowych uważa, że brak jest namacalnego postępu.
- Niektóre kraje krytykują także mechanizmy handlu emisjami (czy inne regulacje), które mogą być postrzegane jako niekorzystne w kontekście rozwoju gospodarczego.

b) Uczestnictwo przywódców / reprezentacja

- Guardian relacjonuje, że na otwarciu zabrakło wielu przywódców krajów kluczowych dla klimatu.
- To może ograniczać ambicje porozumień — niższa frekwencja liderów może oznaczać mniej nacisku politycznego.

c) Protesty i rola ludności rdzennych

- Podczas COP30 doszło do konfrontacji: protestujący rdzenni mieszkańcy próbowali wdrzeć się na teren konferencji.
- Wśród ich żądań są: prawa do ziemi, większy udział w decyzjach i zaprzestanie wycinki lasów pod inwestycje.
- Równocześnie w Belém działa tzw. „People’s Summit” – równoległe spotkanie, które skupia się na głosach społeczności tubylczych, ich kulturze i roli w ochronie środowiska.

d) Logistyka i krytyka organizacyjna

- Według doniesień (np. Reuters) infrastruktura COP30 w Belém nie jest jeszcze w pełni ukończona: opóźnienia w budowie „wioski przywódców”, hoteli itp.
 - Le Monde opisuje problem wysokich cen zakwaterowania – wielu delegatów z krajów mniej zamożnych ma trudności z dostępem do tanich noclegów.
 - Krytycy zwracają też uwagę na paradoks: duża część uczestników przylatuje samolotami, co generuje emisje, a sama organizacja wydarzenia w regionie lasów deszczowych budzi pytania o „zielony” wizerunek.
-

6. Tematy, na które warto zwrócić uwagę w trakcie COP30

Na podstawie otwarcia i analiz medialnych, kluczowe obszary, które mogą zdefiniować sukces lub porażkę COP30 to:

1. **Finansowanie klimatyczne** – czy deklaracje zostaną przełożone na konkretne pieniądze i mechanizmy wspierające kraje rozwijające się.
 2. **Zaangażowanie rdzennej ludności** – w jakim stopniu ich postulaty zostaną uwzględnione w negocjacjach i dokumentach końcowych.
 3. **Transformacja energetyczna** – zwłaszcza rola odnawialnych źródeł i bio-paliw (np. zrównoważone biopaliwa mogą być ważnym tematem, co podkreśla IRENA).
 4. **Weryfikacja obietnic klimatycznych** – czy nowe NDC faktycznie podniosą ambicje i jak będą monitorowane ich wdrożenie.
 5. **Współpraca wielostronna** – czy deklaracje Guterresa i Stiella o potrzebie „dekady wdrożenia” zostaną poparte realnymi propozycjami współpracy między państwami, sektorem prywatnym i społeczeństwem obywatelskim.
-

7. Ocena ryzyka i możliwości

Możliwości:

- COP30 ma potencjał, by być jednym z bardziej znaczących szczytów klimatycznych, jeśli uda się przekuć deklaracje w działania, szczególnie w zakresie lasów tropikalnych.
- Mechanizm TFFF (Forest Forever) może być przełomowy, jeśli zostanie dobrze zaprojektowany i będzie naprawdę finansowo atrakcyjny.
- Położenie w Amazonii daje silny symbol – przypomina, że ochrona przyrody to nie luksus, a kluczowy element globalnej strategii klimatycznej.

Ryzyka:

- Brak konkretnego finansowania może zniweczyć aspiracje wielu krajów Globalnego Południa.
- Protesty i napięcia społeczne (rdzenne społeczności) mogą zagrozić reputacji COP30 jako „sprawiedliwego” forum klimatycznego.
- Infrastruktura miasta i logistyka (zakwaterowanie, transport) mogą ograniczać pełne uczestnictwo niektórych delegatów, co wpłynie na inkluzywność negocjacji.
- Ryzyko „zielonego wizerunku” bez realnych zmian: jeśli COP30 będzie postrzegane jako wielka konferencja, ale bez konkretnych działań, to jego długofalowy wpływ może być ograniczony.

8. Protest aktywistów na COP30

Najważniejsze żądania

- Rdzenni mieszkańcy Amazonii domagają się **ochrony swoich ziem**, m.in. przed rolnictwem przemysłowym, nielegalnym wydobyciem, wylesianiem i eksploatacją kopalną.
- Transparentność i realny wpływ: protestują, że decyzje klimatyczne często nie uwzględniają ich perspektywy i że ich obszary są zarządzane bez konsultacji.
- Hasła, jakie pojawiają się na transparentach: **„Our land is not for sale”**, **„We can't eat money”** („Nie możemy jeść pieniędzy”).
- Skrytykowanie działań rządu Brazylii: protestujący mówią, że duże projekty infrastrukturalne czy eksploatacyjne (np. kopalnie, ropociągi) zagrażają ich terytoriom.
- **Konfrontacje i incydenty**
- W jednym z wieczornych protestów kilkadziesiąt osób przedarło się przez barierki bezpieczeństwa i próbowało wejść do strefy „Blue Zone” (obszar konferencyjny). Doszło do przepychanek z ochroną ONZ.
- Ochrona użyła stołów, by zablokować wejście.
- Według relacji, dwóch ochroniarzy doznało drobnych obrażeń.
- Protestujących usunięto, a straż pożarna (lub służby bezpieczeństwa) utworzyły kordon, by zabezpieczyć wejście.

Blokada wejścia

- W innym proteście (bliżej środka COP30) ok. 50 osób z plemienia Munduruku zablokowało główne wejście do miejsca konferencji.
- Domagali się spotkania z prezydentem Brazylii, Luizem Inácio Lulą da Silvą, by przekazać swoje postulaty dotyczące ochrony terytoriów i sposobu zarządzania zasobami Amazonii.
- Zamiast Luli spotkali się jednak z André Corrêą do Lago, przewodniczącym COP30 — spędził z nimi ponad godzinę, by wysłuchać ich postulatów.
- W międzyczasie delegaci musieli korzystać z bocznego wejścia — blokada zakłóciła ruch na konferencji.

Masowy protest społeczny („Great People's March”)

- W połowie COP30 (w Belém) odbył się duży marsz społeczny – tysiące ludzi wyszło na ulice, by domagać się szybszych i sprawiedliwych działań klimatycznych.
- Jedną z symbolicznych akcji był „pogrzeb paliw kopalnych” – demonstranci ubrani na czarno „niosą” trumny z napisami: „coal” (węgiel), „oil” (ropa), „gas” (gaz).

- Protestujący – w dużej mierze rdzenni mieszkańcy – zwracają uwagę nie tylko na emisje i klimat, ale także na prawa do ziemi, suwerenność terytorialną i długofalową ochronę Amazonii.

Organizacja i kontekst

- Protesty podkreślają, że COP30 w Amazonii to nie tylko konferencja technologiczna – dla rdzennej ludności to walka o to, by ich głos był realnie słyszany w negocjacjach klimatycznych.
- Według protestujących, budżet i środki na organizację COP (np. infrastruktura w Belém) są mocno skoncentrowane, a jednocześnie wiele społeczności rdzennej pozostaje marginalizowanych w kwestii zdrowia, edukacji i ochrony lasów. Guardian opisuje frustrację: „wyrzuca się pieniądze na ceremonie, a nie na realną ochronę terytoriów”.
- Organizatorzy COP30 deklarują, że to „najbardziej inkluzywny COP”, z dużą liczbą przedstawicieli rdzennej ludności (np. ok. 900 akredytowanych), ale zdaniem aktywistów inkluzja deklaracyjna to nie wszystko – potrzebują realnych decyzji.

9. Analiza i znaczenie protestów

- **Symbolika lokalna i globalna:** Protesty rdzennej ludności w sercu Amazonii pokazują, że rozmowy klimatyczne nie mogą być oderwane od kwestii terytorialnych, suwerenności i sprawiedliwości ekologicznej.
- **Presja na władze:** Demonstracje zwiększają presję na rząd Brazylii, aby uwzględnił postulaty rdzennych społeczności w negocjacjach – szczególnie w kontekście nowych projektów infrastrukturalnych i górniczych.
- **Rola społeczeństwa obywatelskiego:** Duży marsz („Great People’s March”) pokazuje mobilizację szerokiego spektrum aktywistów – to nie tylko lokalna sprawa, ale element globalnej walki o klimat i sprawiedliwość środowiskową.
- **Ryzyko i napięcia:** Z jednej strony protesty mogą zmobilizować delegatów do działania. Z drugiej – konfrontacje z ochroną pokazują, że bezpieczeństwo i logistyczne wyzwania COP mogą być poważne.
- **Test wiarygodności COP30:** Jeśli organizatorzy i uczestnicy traktują te protesty poważnie i przekują postulaty w realne decyzje (np. dotyczące finansowania ochrony lasów, praw do ziemi), to COP30 może zostać zapamiętany jako przełomowy. Jeśli nie – ryzyko odbioru jako wydarzenia symbolicznego, a nie skutecznego, jest duże.